

w sprawie oceny programowej kierunku filologia prowadzonego w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu nauk humanistycznych, nauk o rodzinie i nauk teologicznych, raportem zespołu oceniającego oraz stanowiskiem Uczelni w sprawie oceny programowej kierunku filologia prowadzonego w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym, wydaje ocenę:

pozytywną z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat

§ 2

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdza, że proces kształcenia realizowany w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie nie w pełni umożliwia studentom kierunku filologia osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym.

Spośród kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787), uszczegółowionych w załączniku nr 2 do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, stanowiącego załącznik do uchwały nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. ze zm., kryteria:

1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się;
  2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się;
  3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie;
  4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry;
  10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów
- zostały spełnione częściowo.

Wydanie oceny pozytywnej na okres 2 lat uzasadniają błędy i niezgodności w zakresie wymienionych wyżej kryteriów, które zostały spełnione częściowo:

W odniesieniu do kryterium 1

1. Koncepcja kształcenia nie określa jasno zawodu lub zawodów, do których prowadzone jest celowe przygotowanie na kierunku.

Poza przygotowaniem do zawodu tłumacza, koncepcja i cele kształcenia nie precyzują pozostałych obszarów działalności zawodowej w powiązaniu ze specjalnościami *komunikacja międzykulturowa w biznesie i język w mediach*. Zamiast tego wymieniają typy czynności, jakie absolwent może wykonywać, posiadając umiejętności w zakresie

różnorodnych działań zawodowych związanych z komunikacją dwujęzyczną w miejscu pracy i stosunkach społecznych, m.in. w zakresie stanowisk związanych z tłumaczeniami, administracją, kontaktami międzynarodowymi. Koncepcja kształcenia zakłada, że absolwent mając szeroką wiedzę w zakresie komunikacji, będzie mógł znaleźć pracę w nieokreślonych zawodach, które wymagają wykorzystania mediów do kreowania wizerunku firmy. Bez jasnego wskazania zawodu lub zawodów, do których prowadzone jest celowe przygotowanie na kierunku, wraz z charakterystyką właściwych dla nich czynności, nie jest możliwe określenie w programie studiów zajęć kształtujących umiejętności praktyczne, które powinny być prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej w sposób umożliwiający wykonywanie praktycznych czynności zawodowych przez studentów.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia podjęła działania naprawcze, które mają charakter przygotowawczy, a ich ostateczny kształt będzie mógł zostać oceniony dopiero, gdy zapadną w tym zakresie ostateczne decyzje. Uczelnia doprecyzowała katalog zawodów, do których przygotowują poszczególne specjalności, wskazując bardzo wąsko powiązanie każdej z nich z jednym zawodem np. dla specjalności *komunikacja międzykulturowa w biznesie* ma to być pracownik centrum elektronicznej obsługi klienta w języku angielskim, a dla specjalności *język w mediach* – autor tekstów i sloganów reklamowych (copywriter). Jednak opis czynności przypisywanych do tych zawodów znacząco wykracza poza właściwy dla nich zakres.

2. Ogólne i szczegółowe efekty uczenia się nie odpowiadają koncepcji kształcenia.

Ogólne efekty uczenia się nie są w pełni zgodne z koncepcją i celami kształcenia, ponieważ w przeważającej mierze nie zawierają odniesień do języka specjalności ani obszaru kulturowego, z którym język jest powiązany, nie odnoszą się do kompetencji posługiwania się nowoczesnymi technologiami, o których mówi koncepcja kształcenia, a także w odniesieniu do efektów uczenia się powiązanych z charakterystyką PRK o kodzie P6S_WG wykraczają poza dyscyplinę językoznawstwo, do której kierunek jest przyporządkowany w 100% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów, np. student „ma wiedzę o człowieku jako podmiocie konstytuującym struktury otaczającej go rzeczywistości i wiążących go z nimi relacjach”. Ogólne efekty uczenia się nie są w pełni specyficzne dla kierunku, ponieważ odnoszą się do kompetencji ogólnohumanistycznych albo/oraz ogólnych kompetencji związanych z przedsiębiorczością. W niektórych przypadkach mogłyby dotyczyć dowolnego kierunku studiów, np. student „posiada umiejętności diagnozowania zjawisk, wyciągania wniosków oraz pozyskiwania wiedzy, jak wnioski te wdrażać w przyszłości w praktyce”; „ma umiejętności z zakresu bezpiecznej obsługi komputera, programów użytkowych i systemu operacyjnego oraz pracy w sieci Internet” czy „posiada podstawowe umiejętności organizacyjne pozwalające na planowanie i realizację zadań związanych z wybraną sferą działalności językowej, kulturalnej, medialnej, promocyjno-reklamowej”.

W ramach działań naprawczych Uczelnia przyporządkowała kierunek do językoznawstwa jako dyscypliny wiodącej oraz do literaturoznawstwa, ale nie podała procentowych wartości tego przyporządkowania w odniesieniu do liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów. Wiadomo tylko, że na 41 efektów, 31 zostało powiązane z dyscypliną językoznawstwo, a 10 z dyscypliną literaturoznawstwo. Mimo to efekty uczenia się nie wskazują na wiodącą rolę językoznawstwa, bo w odniesieniu do obu dyscyplin w zakresie

wiedzy sformułowano po trzy efekty uczenia się, w tym po dwa tożsame efekty uczenia się, które nie definiują zakresu osiągniętej w każdej z nich przez studentów wiedzy: np. „ma wiedzę na temat genezy i rozwoju językoznawstwa [lub literaturoznawstwa] jako dyscypliny naukowej, rozumie jej umiejscowienie w systemie nauk oraz jej złożone powiązania z innymi dyscyplinami, a także specyfikę przedmiotową zorientowaną na zastosowania praktyczne”. Poza tym Uczelnia przypisała każdy z efektów uczenia się bez względu na jego zakres znaczeniowy do literaturoznawstwa lub językoznawstwa, np. „ma pogłębioną wiedzę na temat źródeł informacji, metod ich selekcji, weryfikacji i syntetyzowania informacji”, to zdaniem uczelni kompetencja językoznawcza, a „potrafi porozumiewać się w sposób precyzyjny i spójny, przy użyciu różnych kanałów i technik komunikacyjnych, w tym ze specjalistami w zakresie filologii, w kontekście literatury, historii i kultury krajów angielskiego obszaru językowego oraz wybranej specjalizacji filologii angielskiej” – literaturoznawcza. Powiązane z charakterystyką o kodzie P6S_WG efekty uczenia się nadal odnoszą się do zakresu wiedzy wykraczającej poza dyscyplinę, do których został przyporządkowany kierunek, np. „ma pogłębioną wiedzę o faktach i zjawiskach z zakresu historii i kultury, w szczególności krajów angielskiego obszaru językowego, złożonych zależnościach między nimi oraz zna ich praktyczne zastosowania w działalności zawodowej w obszarze wybranej specjalizacji filologii angielskiej”. Ogólne efekty uczenia się nie są nadal specyficzne dla kierunku, bo nie odnoszą się w sposób eksplicytny do zakresu działalności zawodowej właściwej dla kierunku.

3. Ogólne założone dla kierunku efekty uczenia się nie opowiadają odpowiedniemu poziomowi PRK i nie uwzględniają pełnego zakresu kompetencji opisanych w charakterystykach PRK dla poziomu 6.

Ogólne efekty uczenia się nie są w pełni zgodne z właściwym poziomem PRK, ponieważ skupiają się na opisie zakresu wiedzy faktograficznej (student „zna” lub „ma podstawową wiedzę o...”), pomijając metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między faktami i zaawansowaną głębią wiedzy. Niektóre efekty uczenia się nie odpowiadają zakresowi znaczeniowemu charakterystyk, z którymi zostały powiązane np.: student „posiada umiejętność przygotowania wystąpień ustnych w języku angielskim z wykorzystaniem różnych źródeł” został nieprawidłowo odniesiony do wykorzystania posiadanej wiedzy w dyscyplinie, do której został przyporządkowany kierunek, ponieważ błędnie utożsamia jako wiedzę w dyscyplinie naukowej językoznawstwo kompetencje komunikacyjne w języku obcym. Często jeden efekt został powiązany z kilkoma charakterystykami PRK. W sytuacji, gdy są to charakterystyki o kodach P6S_WG i P6S_WK stwarza to sytuację, w której jakaś wiedza stanowi kontekst sama dla siebie. W innych przypadkach prowadzi to do dalszego uogólniania charakterystyk PRK lub pomijania części opisanych w nich kompetencji.

Uczelnia podjęła działania naprawcze, ale nadal ogólne efekty uczenia się nie są w pełni zgodne z właściwym poziomem PRK. W odniesieniu do dyscyplin naukowych, do których został przyporządkowany kierunek, nie obejmują na właściwym poziomie głębi pełnego zakresu wiedzy określonej w charakterystyce o kodzie P6S_WG: „w zaawansowanym stopniu – wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej – właściwe dla programu kształcenia, w przypadku studiów o profilu praktycznym - również zastosowania praktyczne tej wiedzy

w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem”, np. nie odnoszą się one do zaawansowanego stopnia, nie jest też jasne, do jakiej wiedzy szczegółowej się one odnoszą. Uczelnia jedynie punktowo uzupełniła efekty uczenia się o wiedzę na temat teorii wyjaśniających. Ponadto mimo, że kierunek nie został przyporządkowany do odpowiedniej dla historii kultury dyscypliny naukowej, w jej zakresie studenci mają osiągnąć pogłębione kompetencje, które są przy tym właściwe dla 7 poziomu PRK. Uczelnia zrezygnowała z wiązania pojedynczych efektów uczenia się z kilkoma charakterystykami PRK, ale jest to tylko zabieg formalny, który nie poskutkowało uwzględnieniem pełnego zakresu kompetencji określonych w tych charakterystykach, np. została pominięta wiedza na temat dylematów współczesnej cywilizacji czy umiejętność wykonywania zadań w warunkach nie w pełni przewidywalnych.

4. Szczegółowe efekty uczenia się nie są powiązane w sposób prawidłowy z ogólnymi efektami uczenia się i nie są specyficzne dla poszczególnych zajęć.

Szczegółowe efekty uczenia się założone dla poszczególnych zajęć w znaczącej mierze powielają nieprawidłowości dotyczące ogólnych założonych dla kierunku efektów uczenia się i np. nawet na tym poziomie nie odnoszą się do zdefiniowanego zakresu działalności zawodowej, np. dla zajęć *język jako narzędzie w biznesie*: student ma „rozdzielić podstawowe normy, procedury oraz dobre praktyki obowiązujące we wszelkich typach działalności biznesowej” i „samodzielnie identyfikować i rozstrzygać typowe dylematy w zakresie wybranej sfery działalności biznesowej”. Przyjęte dla części zajęć efekty uczenia się nie odpowiadają zakresowi tematycznemu tych zajęć, np. dla *PNJA – english in written discourse*, przyjęto efekt student „potrafi w podstawowym zakresie stosować przepisy prawa odnoszące się do instytucji związanych z wybraną sferą działalności językowej, kulturalnej, medialnej, promocyjno-reklamowej, w szczególności prawa autorskiego i związanego z zarządzaniem własnością intelektualną”. Efekty uczenia się dla poszczególnych zajęć w sposób niewłaściwy uszczegóławiają efekty ogólne, np. w przypadku *proseminarium* efekt student potrafi „zidentyfikować etapy pisania pracy dyplomowej” ma uszczegóławiać ogólny efekt, wg którego student „posiada wiedzę umożliwiającą docieranie do niezbędnych informacji, ich analizowanie i interpretowanie we właściwy sposób w wybranej sferze działalności (językoznawstwie z elementami wiedzy o kulturze i literaturze, środowisku biznesowym, medialnym lub pracy tłumacza)”. Raport zespołu oceniającego wskazuje na wiele podobnych przykładów.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia poinformowała o podjętych lub planowanych działaniach naprawczych w odniesieniu do przywołanych w raporcie przykładów i zapowiedziała systemowe działania projakościowe, których rezultaty będą możliwe do oceny po ich zakończeniu.

W odniesieniu do kryterium 2

1. Treści programowe nie zapewniają osiągnięcia efektów uczenia się na właściwym poziomie PRK.

Treści programowe zaplanowane dla poszczególnych zajęć nie prowadzą do osiągnięcia założonych dla kierunku ogólnych efektów uczenia się, bo efekty dla zajęć nie mieszczą się w znaczeniowym zakresie efektów ogólnych. Co więcej treści programowe określone dla poszczególnych zajęć często nie umożliwiają osiągnięcia efektów uczenia się przyjętych dla

tych zajęć. Np. w przypadku zajęć *konteksty kulturowe: kultura i literatura amerykańska* efekty uczenia się przewidują, że student pozna „terminologię językoznawczą, kulturową i historycznoliteracką dotyczącą przedmiotu”, zdobędzie „podstawową wiedzę o odbiorcach kultury i literatury amerykańskiej” oraz nauczy się „interpretować zjawiska w kulturze i literaturze amerykańskiej specyficzne dla danego okresu”, jednak opis treści programowych skupia się na wyliczeniu tytułów tekstów literackich.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zadeklarowała, że jak najszybciej wdroży dodatkowe działania, mające na celu uniknięcie w przyszłości nieprawidłowości w odniesieniu do doboru treści programowych, których skuteczność i trafność będzie można ocenić po upływie skróconego czasu obowiązywania oceny pozytywnej dla kierunku. Jednocześnie podjęte działania naprawcze polegające na przyporządkowaniu kierunku do dyscypliny literaturoznawstwo pogłębiły problem, bo program studiów obejmuje w odniesieniu do literaturoznawstwa tylko parę zajęć, wskazujących na kontekstowy charakter tej dyscypliny: *konteksty kulturowe: kultura i literatura angielska* oraz *konteksty kulturowe: kultura i literatura amerykańska*, a także dodatkowo *analiza i interpretacja tekstu literackiego*, w ramach których nie ma możliwości opanowania przez studentów na zaawansowanym poziomie wiedzy obejmującej wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu literaturoznawstwa oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej w tej dyscyplinie, a w przypadku studiów o profilu praktycznym również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem.

2. Program studiów obejmuje zajęcia, dla których nie przypisano punktów ECTS lub ich liczba nie jest odpowiednia.

W programie studiów znajdują się zajęcia *wyzwania cywilizacyjne*, którym nie przypisano punktów ECTS, choć ich zaliczenie wiąże się z pewnym nakładem pracy studenta.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zapowiedziała usunięcie powyższych zajęć z programu studiów. Rezultaty tego działania dla programu studiów będą możliwe do oceny po ich zakończeniu.

3. Niewłaściwa sekwencja zajęć.

Sekwencja zajęć i realizowane przez nie treści programowe nie są spójne z zakładanym dla danego semestru poziomem kompetencji językowych studentów, w tym studentów zagranicznych w przypadku zajęć prowadzonych w języku polskim.

Sekwencja zajęć lub grup zajęć nie w pełni zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się ze względu na niekonsekwentne oszacowanie poziomu znajomości języka angielskiego widoczne w treściach zajęć bloku PNJA i innych zajęć na kierunku oraz znajomości języka polskiego wśród studentów zagranicznych dla których jest to język obcy. Studenci będący nierodzimi użytkownikami języka polskiego mają obowiązek wykazania się znajomością języka polskiego na poziomie B1/B2 najpóźniej w 3 semestrze studiów. Tymczasem w pierwszym semestrze prowadzone są zajęcia w języku polskim, np. *technologia informacyjna* czy *osobisty model biznesowy*. Ponadto dla wielu zajęć sprzed 3 semestru, np. *analiza i interpretacja tekstu literackiego, kultury i cywilizacje* zaleca się głównie lub nawet wyłącznie literaturę w języku polskim, z której obcokrajowcy na tym etapie mogą nie być w stanie korzystać. Prowadzone w semestrach 1-3 niektóre zajęcia

zakładają jako wymaganie wstępne znajomość języka polskiego na określonym poziomie np. *PNJA – translation* już w 3 semestrze zakładają tu poziom B2, więc obcokrajowcy legitymujący się poziomem B1 nie spełniają kryterium wstępnego. Również w 3 semestrze pewnej znajomości polskiego wymagają zajęcia *gramatyka kontrastywna angielsko-polska*. Ponieważ dopiero od semestru 4 w planie studiów pojawiają się zajęcia specjalizacyjne, umożliwia to obcokrajowcom wybór specjalizacji tłumaczeniowych z takimi zajęciami jak *przekład tekstów specjalistycznych* czy *przekład ustny*.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zadeklarowała podjęcie i przeprowadzenie kompleksowego przeglądu dokumentacji i usunięcie wskazanych nieprawidłowości oraz opisała planowane działania naprawcze w odniesieniu do przywołanych w raporcie przykładów. Ocena trafności, skuteczności oraz kompleksowości działań naprawczych będzie możliwa po upływie skróconego czasu obowiązywania oceny pozytywnej dla kierunku.

4. Program studiów nie zapewnia zajęć kształtujących praktyczne umiejętności zawodowe w wymaganym wymiarze.

Program studiów formalnie obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymiarze 161 ECTS. Zostały jednak zaliczone do nich zajęcia, które nie są prowadzone w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i przede wszystkim w sposób umożliwiający wykonywanie przez studentów praktycznych czynności zawodowych. Są to przede wszystkim zajęcia kształtujące komunikacyjne kompetencje językowe, zwyczajowo nazywane praktyczną nauką języków obcych. Nauczanie języka obcego nie oznacza, że na tych zajęciach wykonywane są przez studentów w adekwatnych warunkach czynności powiązane z przyszłą ścieżką zawodową. Podczas takich zajęć kształtowane są bowiem przede wszystkim ogólne umiejętności językowe, np.: pisanie, czytanie, interakcja czy mediacja i powiązane z nimi kompetencje, np.: zdolność do dokonywania samooceny, wykorzystania technik samodzielnej pracy nad językiem, korzystania ze źródeł informacji, w tym również przy pomocy technologii informacyjno-komunikacyjnych. Kompetencje te wynikają wprost z Europejskiego Opisu Kształcenia Językowego, stanowiącego ogólną ramę dla kształcenia językowego, która nie jest powiązana z praktycznym profilem studiów i kierunkiem studiów. Analiza tekstu czy też poprawne posługiwanie się strukturami języka obcego nie są praktycznymi umiejętnościami zawodowymi, lecz kompetencjami ogólnymi, na których dopiero mogą być budowane umiejętności specjalistyczne, w tym powiązane z danym zawodem. Ponadto do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne niewłaściwe zostały zaliczone *seminarium dyplomowe, gramatyka kontrastywna angielsko-polska, analiza i interpretacja tekstu literackiego* oraz zajęcia do wyboru 1 i 2 (czyli: *wiedza o krajach angielskiego obszaru językowego albo historia angielskiego obszaru językowego oraz styles of english - vocabulary albo styles of english - grammar in use*).

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zadeklarowała podjęcie kompleksowych działań naprawczych, które mają skutkować właściwym doborem zajęć kształtujących umiejętności praktyczne i klarownym opisem w tym zakresie treści programowych. Rezultaty tych działań będą możliwe do oceny po ich zakończeniu.

5. Program studiów nie zapewnia zajęć z dziedziny nauk społecznych w wymaganym wymiarze punktów ECTS.

Programu studiów nie obejmuje zajęć prowadzonych w dziedzinie nauk społecznych w wymiarze co najmniej 5 ECTS. Uczelnia stoi na stanowisku, że realizacja wymogu jest zapewniana poprzez zajęcia *Polska i świat* oraz *ochrona własności intelektualnej* (razem 2 ECTS), a pozostałe punkty ECTS są zapewnione w ramach zajęć *praktyczna nauka języka angielskiego – presentations & debates* oraz *praktyczna nauka języka angielskiego – language of the media*. Celem tych zajęć jest kształtowanie kompetencji komunikacyjnych w języku angielskim, a treści programowe tych zajęć nie wskazują na wiedzę w zakresie dyscyplin naukowych w dziedzinie nauk społecznych.

Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego poinformowała, że planuje wyodrębnić osobnych zajęć, których celem będzie zapewnienie treści w ramach dziedziny nauk społecznych. Ze względu na deklaracyjny charakter odpowiedzi zarzut pozostaje w mocy.

6. Program praktyk zawodowych i zasady jego realizacji nie zapewniają ich prawidłowego przebiegu.

Koncepcja praktyk zawodowych nie w pełni odpowiada koncepcji kształcenia i jasnemu odniesieniu do obszarów działalności zawodowej, do której w sposób celowy przygotowujący jest student. Generycznie sformułowane efekty uczenia się oraz treści programowe nie są jednoznacznie powiązane z obszarami działalności zawodowej, do której przygotowujący jest student. Część efektów uczenia się powtarza się na kolejnych etapach praktyk. Nie przyjęto kryteriów jakościowych zatwierdzania miejsc praktyk i opiekunów praktyk w zakładach pracy w sposób umożliwiający ich właściwy dobór, wykonywanie czynności zapewniających osiągnięcie efektów uczenia się oraz realizację treści programowych, oraz wykorzystanie wiedzy i umiejętności osiągniętych w wyniku realizacji zajęć na Uczelni, co skutkuje brakiem zapewnienia właściwego doboru miejsc i opiekunów praktyk. Zasady zaliczania praktyk nie zapewniają rzetelnej oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się.

Uczelnia podejmując działania naprawcze przygotowała nową koncepcję praktyk zawodowych wydziałając praktykę kierunkową oraz praktyki specjalizacyjne. Nadal jednak efekty uczenia się i treści programowe mają charakter generyczny, a co więcej są niezrozumiałe w kontekście zawodów, do których przygotowuje kierunek. Programy te i zasady ich realizacji są też wewnętrznie niespójne. Na przykład w ramach praktyki tłumaczeniowej studenci mają nauczyć się używać terminologii związanej z tłumaczeniami i komunikować się z klientem w zakresie tłumaczeń, ale nie zakłada się, że nauczą się lub będą doskonalić umiejętność wykonywania tłumaczeń. Miejsca odbywania praktyk, to instytucje, których działalność wymaga kontaktów wielojęzycznych lub międzynarodowych (rozmowy, tłumaczenia, korespondencja, inne), np. agencja tłumaczeniowa lub biuro podróży. Choć przywoływane są tu m.in. zadania związane z tłumaczeniem, to nie są one jednak warunkiem niezbędnym do zakwalifikowania organizacji jako miejsca odbycia praktyki. Jednocześnie mimo, że efekty uczenia się nie zakładają kształtowania umiejętności tłumaczenia, a zasady doboru miejsc praktyk nie zapewnią wykonywania tego typu czynności, to zasady zaliczania praktyki odnoszą się do oceny umiejętności tłumaczeniowych.

W odniesieniu do kryterium 3

1. Zasady dyplomowania nie zapewniają powstawania prac o charakterze aplikacyjnym i powiązanych z praktycznym profilem studiów.

Dla kierunku nie przyjęto specyficznych zasad dyplomowania, wskazujących na dyscyplinę lub dyscypliny naukowe, w zakresie których może być przygotowywana praca dyplomowa i nie określono merytorycznych kryteriów jakie powinna spełniać praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia z uwzględnieniem progresu kompetencji między poziomami studiów. Zasady dyplomowania nie odzwierciedlają praktycznego profilu studiów i nie zapewniają weryfikacji osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się w zakresie praktycznych umiejętności zawodowych, ponieważ nie definiują precyzyjnie, co w tym przypadku oznacza praktyczny charakter pracy dyplomowej.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia przygotowała nowe rozwiązania dotyczące dyplomowania, które będą sukcesywnie wdrażane dla kierunku. Zdefiniowała pracę dyplomową na kierunku, niemniej wprowadziła w tej definicji niezrozumiałe sformułowania np. „samodzielne rozwiązywanie problemów praktycznych z zakresu kierunku Filologia”, definiując w ten sposób nieznanne przez nieznanne. Nie jest jasne co oznacza co oznacza „sytuacja problemowa” wskazana w stawianym pracy dyplomowej celu: „Podstawowym celem [...] jest zaprezentowanie przez studenta umiejętności w zakresie: analizy sytuacji problemowej, definiowania problemu oraz doboru metod i procedur jego rozwiązywania”. Praca dyplomowa „może mieć wymiar: użytkowy, edukacyjny, biznesowy, informacyjny lub eksperymentalny”. Dla żadnej jednak z proponowanych specjalności Uczelnia nie wprowadza zagadnień powiązanych z rynkiem edukacyjnym ani nie profiluje żadnej specjalności tak, by dawała kompetencje np. lektorskie. Praca „może mieć charakter utworzenia (zaprojektowania) zupełnie nowej rzeczy”, choć studia nie wprowadzają zagadnień i nie przygotowują do działań w zakresie wynalazczości; produkcji medialnej (audio, video, strategia medialna o charakterze językowym/komunikacyjnym), strony internetowej, kampanii promocyjnej – choć studia nie są powiązane z dyscyplinami ani nie zapewniają treści zajęć, które pozwoliłyby opanować wiedzę i nabyć umiejętności np. z zakresu produkcji medialnej.

2. Metody weryfikacji efektów uczenia się i kryteria ocen nie zapewniają poprawnego i właściwego monitorowania postępów w nauce.

Uwzględnione w programie studiów metody weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się nie są specyficzne dla tych efektów i przyjmują często formę „ćwiczenia i zadania wykonywane podczas zajęć”, „wykonanie zadania praktycznego” czy „projektu” albo „zadanie praktyczne wysoko symulowane”. Dla niektórych zajęć przewidziano zaliczenie na podstawie obecności, która nie weryfikuje żadnych efektów uczenia się. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się umożliwiają sprawdzenie opanowania praktycznych umiejętności zawodowych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia zadeklarowała podjęcie działań naprawczych skutkujących właściwym doбором metod weryfikacji efektów uczenia się. Rezultaty tych działań będą możliwe do oceny po ich zakończeniu.

3. Prace etapowe są niezgodne z doбором metod weryfikacji w programach poszczególnych zajęć raz nie są powiązane z typami aktywności zawodowej, do których przygotowuje kierunek studiów.

Rodzaj, formy, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych i etapowych nie odzwierciedlają w pełni norm i zasad, a także praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku i nie są w pełni dostosowane są do praktycznego profilu studiów. Rodzaj, formy, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych i etapowych nie zawsze odpowiadają metodom weryfikacji określonym dla poszczególnych zajęć, ale przede wszystkim nie umożliwiają weryfikacji efektów uczenia się. Na przykład prace etapowe dla zajęć *tłumaczenie tekstów specjalistycznych* w formie przekładów zdań i fraz skutecznie sprawdzają opanowanie specjalistycznej terminologii w języku polskim i angielskim, ale — chociaż przewidzianą metodą weryfikacji jest „translatoryczna analiza tekstu, wykonywanie tłumaczeń” — przekład dotyczy pojedynczych zdań i wobec tego nie weryfikuje, czy student jest w stanie przeanalizować tekst specjalistyczny na potrzeby przekładu.

Uczelnia w odpowiedzi na raport zespołu oceniającego nie odniosła się do powyższego zarzutu.

4. Prace dyplomowe nie zawsze odpowiadają praktycznemu profilowi studiów i dyscyplinie, do której został przyporządkowany kierunek.

Tematyka prac dyplomowych nie jest dostosowana do praktycznego profilu kierunku. Praktyczność prac rozumiana jest bardzo ogólnie jako obecność części empirycznej, zawierającej analizę autentycznego materiału, co nie prowadzi do powiązania materiału ani wykonanej analizy z praktycznymi problemami rozwiązywanymi w ramach działalności zawodowej. Prace nie dotyczą realistycznych zastosowań wiedzy z zakresu dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, norm i zasad, a także praktyki w obszarach działalności zawodowej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Na przykład jedna z prac stanowi analizę psychologii fikcyjnych bohaterów filmowych. Uczelnia zapowiedziała podjęcie działań naprawczych, których rezultaty będą możliwe do oceny po ich zakończeniu.

W odniesieniu do kryterium 4

1. Nie została zapewniona prawidłowa obsada zajęć.

Nie została zapewniona prawidłowa obsada wszystkich zajęć, w tym zajęć w dziedzinie nauk społecznych. Szczegółowe informacje zawiera załącznik do uchwały.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia poinformowała o odsunięciu jednego pracownika od prowadzenia zajęć dydaktycznych. Natomiast w odniesieniu do zajęć w dziedzinie nauk społecznych poinformowała tylko o planach ich wyodrębnienia, co umożliwi prawidłową ich obsadę. Jednocześnie nie odniosła się do kwalifikacji nauczycieli akademickich obecnie realizujących te zajęcia w ramach praktycznej nauki języka angielskiego.

W odniesieniu do kryterium 10

1. Na kierunku nie działa w pełni uczelniany system zapewniania jakości kształcenia.

W Uczelni zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów, które jednak wobec kierunku nie są skuteczne. Powołane dla

pracy nad projektowaniem i przeglądem programu ciała wewnątrz Uczelni niedostatecznie komunikują się między sobą, nie nawiązują skutecznej współpracy z reprezentantami otoczenia społeczno-gospodarczego, którego uwagi nie są uwzględniane przy projektowaniu zmian programowych, nie otrzymują lub nie implementują informacji o wymaganiach prawnych wobec efektów uczenia się i ich formułowania. Program studiów nie jest traktowany jako spójna całość, lecz jak zbiór niezależnych od siebie elementów, z których każdy może podlegać niezależnym zmianom. I tak Uczelnia przyporządkowała kierunek tylko do dyscypliny naukowej językoznawstwo, nie uwzględniając konsekwencji tej decyzji w opisie efektów uczenia się, treści programowych czy procesie dyplomowania, z nazwą kierunku włącznie. Uczelnia nie prowadzi systematycznej i skutecznej dla kierunku oceny programu studiów i tylko częściowo wyciąga wnioski z bogatych i zróżnicowanych kontaktów, jakie kierunek ma z reprezentantami otoczenia społeczno-gospodarczego w mieście i regionie. Zgłaszane uwagi i sugestie nie są uwzględniane (np. dotyczące zmian odnośnie programu specjalizacji *tłumaczeniowej*, wprowadzenia zajęć kształtujących różne sprawności tłumaczeniowe, w tym technologiczne). Uczelnia nie bierze pod uwagę istotnych i potrzebnych dla kształtowania miarodajnej oceny jakości procesu dydaktycznego zmiennych takich jak pogłębiona analiza prac etapowych i dyplomowych, trafności doboru metod weryfikacji uczenia się. Refleksji jakościowej nie jest w sposób odpowiedni poddawany proces dyplomowania i inne elementy programu studiów, w tym praktyki zawodowe.

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia skoncentrowała się na konieczności formalizacji zapisów w uczelnianym systemie zapewniania jakości kształcenia, których skuteczność będzie możliwa do oceny po wprowadzeniu wszystkich zapowiadanych zmian w programie studiów. Odpowiedź Uczelni potwierdza podstawowy problem na kierunku – brak kompleksowego i systemowej refleksji nad wprowadzanymi zmianami, o czym świadczą np. nie w pełni zgodne z nowym przyporządkowaniem kierunku do dyscyplin naukowych efekty uczenia się, nieuwzględnienie w programie studiów zajęć zapewniających osiągnięcie wiedzy na 6 poziomie PRK w zakresie literaturoznawstwa, czy wewnętrznie niespójne zasady odbywania praktyk zawodowych.

2. Brak wykorzystania wniosków do skutecznych i trwałych zmian dla jakości kształcenia

W raporcie powizytacyjnym z roku 2017 zostały wskazane wyzwania, jakie stoją przed kierunkiem w zakresie polityki jakości. Dotyczyły one np. formułowania efektów (ówcześniej) kształcenia i ich powiązania z realizacją poszczególnych zajęć; organizacji i realizacji praktyk zawodowych, ich powiązania ze specyfiką studiów filologicznych, w tym najliczniej wybieranej specjalności *tłumaczeniowej*, konieczności lepszego przygotowania procesu weryfikacji doboru miejsc praktykach, kontroli osiągania efektów uczenia się oraz oceniania praktyki zawodowej itd. raport zawierał w tym zakresie wiele zaleceń. W wyniku odpowiedzi na raport Uczelnia uzyskała ocenę pozytywną, jednak podjęte działania naprawcze miały w znaczącym zakresie charakter pozorny i nie okazały się skuteczne i długotrwałe

W odpowiedzi na raport zespołu oceniającego Uczelnia nie odniosła się do sedna zarzutu, wskazując jedynie na błędy w sferze nadzoru poprawności realizacji zapisów Księgi Jakości.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązuje uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Zaleca się określenie w koncepcji kształcenia prowadzonego na kierunku zakresu i sposobu celowego przygotowania zawodowego wraz określeniem typowych zadań zawodowych.
2. Zaleca się zapewnienie zgodności ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się z koncepcją kształcenia, w tym z zakresem prowadzonego na kierunku celowego przygotowania zawodowego.
3. Zaleca się uwzględnienie w efektach uczenia się pełnego zakresu kompetencji określonych w charakterystykach PRK dla poziomu 6.
4. Zaleca się zapewnienie spójności między ogólnymi założonymi dla kierunku efektami uczenia się, a efektami założonymi dla poszczególnych zajęć z uwzględnieniem zakresu wynikającego z nazwy zajęć.

W odniesieniu do kryterium 2:

1. Zaleca się zapewnienie treści programowych umożliwiających osiągnięcie efektów uczenia się na właściwym poziomie PRK.
2. Zaleca się oszacowanie wszystkich zajęć oprócz *wychowania fizycznego* punktami ECTS.
3. Zaleca się zapewnienie właściwej sekwencji zajęć umożliwiającej studentom osiągnięcie efektów uczenia się i opanowanie treści programowych.
4. Zaleca się zapewnienie w wymaganym wymiarze zajęć kształtujących umiejętności praktyczne.
5. Zaleca się zapewnienie w programie studiów w wymaganym wymiarze zajęć w dziedzinie nauk społecznych.
6. Zaleca się sformułowanie programu praktyk i zasad jego realizacji, w sposób zapewniający ich prawidłowy przebieg.

W odniesieniu do kryterium 3:

1. Zaleca się sformułowanie dla kierunku specyficznych zasad dyplomowania wskazujących na dyscyplinę lub dyscypliny naukowe, w zakresie których może być przygotowywana praca dyplomowa i nie określanie merytorycznych kryteriów jakie powinna spełniać praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia z uwzględnieniem progresu kompetencji między poziomami studiów z uwzględnieniem praktycznego profilu studiów.
2. Zaleca się wskazanie w programie studiów na specyficzne metody weryfikacji efektów uczenia się zapewniające ocenę osiągnięcia przez studentów tych efektów.
3. Zaleca się dobór metod weryfikacji w sposób umożliwiający ocenę wykonywania przez studentów czynności zawodowych właściwych dla kierunku.
4. Zaleca się zapewnienie aplikacyjnych prac dyplomowych w dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek.

W odniesieniu do kryterium 4:

1. Zaleca się zapewnienie prawidłowej obsady zajęć.

W odniesieniu do kryterium 10:

1. Zaleca się efektywne wdrożenie na kierunku zasad uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia.
2. Zaleca się wykorzystanie zewnętrznej oceny jakości kształcenia do wprowadzenia skutecznych i trwałych zmian w odniesieniu do procesu kształcenia.

§ 3

Zalecenia powinny być zrealizowane w terminie do końca roku akademickiego poprzedzającego rok, w którym przeprowadzone zostanie kolejne postępowanie oceniające, wskazany w § 4.

§ 4

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w ust. 3 pkt 2 załącznika nr 3 do Statutu kolejne postępowanie oceniające kierunku filologia na uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2025/2026.

§ 5

1. Uczelnia niezadowolona z uchwały może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, należy kierować do Polskiej Komisji Akredytacyjnej w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały.
3. Na składającym wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy ciąży, na podstawie art. 245 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, obowiązek zawiadomienia Ministra Nauki o jego złożeniu.

§ 6

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki,
2. Rektor Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Janusz Ułas

